

Fotografiji: arhiv FAGG UL

Obnovljen prag v Zalogu in delno porušena ribja steza pri Fužinskem gradu.

Povezujemo Ljubljanico, vitalen element naše prestolnice

Anja Vihar, Katarina Zabret, Mitja Brilly

Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo Univerze v Ljubljani skupaj s partnerjema, podjetjema Geateh d.o.o. in Purgator d.o.o., izvaja projekt LIFE Obnovitev koridorja Ljubljanice in izboljšanje rečnega vodnega režima - Ljubljanica povezuje. Projekt financira finančni instrument Evropske unije LIFE in Ministrstvo za okolje in prostor v skupni višini 70 % predračunskih sredstev. Za izvedbo projekta je predvidenih 1,2 milijona evrov, od tega več kot 20 odstotkov za izvajanje gradbenih posegov in 10 odstotkov za nakup najsodobnejše merilne opreme.

Namen projekta je izboljšati slabo stanje reke Ljubljanice na odseku od mesta Ljubljane vse do sotočja z reko Savo in ponovno povezati njen habitat. Pestro okolje reke Ljubljanice daje življenjski prostor številnim rastlinam in živalim, med drugim tudi 26 avtohtonim vrstam rib. Pri projektu se še posebej osredotočamo na tri ciljne vrste območja Natura 2000 na Ljubljani, sulca (*Hucho hucho*), platnico (*Rutilus pigus*) in blistavca (*Leuciscus souffia*). Objekti na reki, kot so jezovi, pregrade in druge višje vodne ovire, razdelijo ribji habitat, saj te ne zmorejo premagati take višine, zato jim prehod omogočimo z ribjimi stezami. To so umetno narejeni prehodi, ki s serijo nižjih stopnic ribam olajšajo prehod čez ovire predvsem gorvodno. Dva objekta, ki na Ljubljani predstavljata oviro migraciji rib, sta tudi jez pri Fužinskem gradu ter Plečnikova zapornica na Ambroževem trgu. V oba objekta sta resda že vključeni ribji stezi, vendar ne delujeta, zato ju bomo v sklopu projekta LIFE - Ljubljanica povezuje obnovili. Najprej bomo stezi očistili ter obnovili porušene in manjkajoče dele. Prilagodili bomo vtok in iztok ribjih stez ter na vtok namestili zaščitni element, ki bo preprečeval vnos

in nabiranje plavja ter s tem zamašitev odprtine. Prav tako bomo na Ambroževem trgu optimizirali sistem za fino regulacijo zapornic. Njihovo zdajšnje uravnavanje je precej grobo, kar pomeni nenadne sunke vode dolvodno, ki neugodno vplivajo na živalski habitat, obenem pa učinek reguliranja pretoka Ljubljanice na Ambroževem trgu seže tudi gorvodno vse do Ljubljanskega barja.

Marsikdo ne ve, da imamo na Ljubljani v Zalogu tudi mrtvico, še en dokaz pestrosti Ljubljane. To je opuščeni del nekdanjega zavoja, ki ga je reka zapustila in si utrla novo, krajšo strugo. Zaradi skoraj stoječe in tudi toplejše vode so v mrtvici nastali edinstveni habitatni pogoji. V obdobju nizkih pretokov je bil dotok vode v mrtvico pred obnovitvijo praga v Zalogu oslabilen, kar je bistveno poslabšalo življenjske pogoje v njej. Prag, ki so ga ribiči zgradili nekaj sto metrov dolvodno od mrtvice, je bil že krepko dotrajan in ni več opravljal svoje funkcije. Zato smo prag obnovili in tako zagotovili dotok vode v mrtvico tudi v času nizkih pretokov.

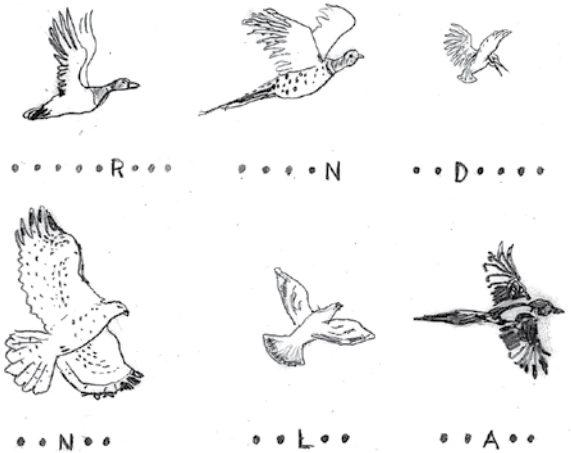
Pomemben del projekta je ocena uspešnosti izvedenih obnovitvenih ukrepov. To pomeni spremljanje gibanja rib, s čimer bomo potrdili delovanje obnovljenih ribjih stez. V času trajanja projekta smo opravili ihtiološke raziskave v sodelovanju z ribiči in biologi. Ti so ribe izlavljali na sedmih lokacijah vzdolž 2 km dolgega odseka Ljubljanice od Plečnikove zapornice do jez v Vevčah. Cilj izlovov je bil uloviti in označiti ciljne ribje vrste pri projektu LIFE Ljubljanica povezuje. Ujete ribe smo prešteli, stehtali, izmerili in označili z injiciranjem rdečega in rumenega barvila v podkožje za očesom, v nekaterih primerih pa v hrbtno plavut, odvisno od lokacije izlova. Izlove rib bomo na obravnavanem odseku po končani obnovi ribjih stez ponovili in preverili, ali so markirane ribe uspeli prečkati ribje prehode na Plečnikovi zapornici in na Fužinskem jezu, bodisi gorvodno ali dolvodno. Pri preverjanju markiranih rib bodo sodelovali tudi ribiči, ki nam bodo v primeru ulova take ribe sporočili njeno lokacijo. S tem bomo preverili delovaje obnovljenih ribjih stez, dodatno pa bomo njihovo delovanje potrdili še z namestitvijo kamer v notranjosti ribjih stez, ki bodo beležile prehode rib. Prenos s kamer bo v živo dostopen na spletni strani projekta LIFE - Ljubljanica povezuje, kjer si bo mogoče v vsakem trenutku ogledati stanje v ribjih stezah.

Ljubljanica je pomemben del našega okolja, zato si z obnovitvenimi ukrepi na obstoječih objektih prizadevamo za večjo okoljsko povezanost reke. Pričakujemo, da se bodo z aktivnostmi pri projektu izboljšali življenjski pogoji številnih živalskih in rastlinskih vrst, predvsem pa se bo ohranila njihova pestrost. V sklopu projekta želimo ozavestiti ljudi, da je Ljubljanica vitalen element našega okolja, kar želimo sporočiti predvsem mladim, zato z osnovnimi in srednjimi šolami sodelujemo pri izvedbi naravoslovnih dni in tematskih predavanj. Skupaj s partnerjema, ribiškimi družinami in drugimi strokovnjaki bomo do konca leta dosegli zastavljene projektne cilje.

Mozaik moje Ljubljane

Opazujem, se spomnim, pogledam v knjigo in na medmrežje, vprašam, poznam.

Risba: Dušan Muc

Poznaš te ptice, predstavljene v letu? Vse naseljujejo Ljubljansko kotlino, v pomoč pa je pri vsaki vpisana ena črka.

Odgovor na zastavljeno vprašanje pošlji s pripisom »Natečaj Mozaik moje Ljubljane«, s svojim naslovom in razredom ljubljanske osnovne šole, ki jo obiskuješ, najpozneje do 30. septembra na e-naslov: glasilo.ljubljana@ljubljana.si ali na naslov: Mestna občina Ljubljana, Glasilo Ljubljana, Mestni trg 1, 1000 Ljubljana.

Med pravnimi odgovori bo izžrebanec prejel dve brezplačni veliki kombinirani vstopnici za Ljubljanski grad.

Odgovor na vprašanje iz prejšnje številke glasila

Naslikala: Andreja Pekar

Sgraffito izhaja iz italijanske besede, ki pomeni izpraskati: pri tej tehniki slikanja na steno podobe izdelamo tako, da prebeljen zid praskamo, dokler se ne pokaže barvni omet, ki smo ga že prej nanесли pod beležem. Na fotografiji je arkadno dvorišče Mestne hiše, ki ji rečemo tudi Magistrat ali Rotovž.

Vstopnici za Ljubljanski grad dobi Rok Cirman, 4. c razred OŠ Valentina Vodnika, Ljubljana. Iskrene čestitke!

Rubriko pripravlja Dušan Muc.

NAGRADNI NATEČAJ ZA LJUBLJANSKE OSNOVNOŠOLCE

Če hodiš v ljubljansko osnovno šolo, si povabljen, da bolje spoznaš Ljubljano. Pravilno odgovori na zastavljeno vprašanje v rubriki Mozaik moje Ljubljane, dopiši, kateri razred in katero osnovno šolo v Ljubljani obiskuješ, in mogoče bo žreb izbral prav tebe, da se boš brezplačno popeljal na Ljubljanski grad z vzpenjačo, se povzpel na Razgledni stolp, si ogledal Virtualni grad in stalno razstavo slovenske zgodovine. Čakata te dve veliki kombinirani vstopnici, ki ti ju podarja Javni zavod Ljubljanski grad, da boš na Grad povabil tudi svojega spremljevalca.